

กรมการพัฒนาชุมชน

กระทรวงมหาดไทย
Community Development Department

การบริหารจัดการความขัดแย้ง

สรรนิพนธ์ *สุพินทรว* ว่าด้วย

สมานฉันท์
และ
สันติวิธี

รวบรวมและเรียบเรียงโดย
กวีวงศ์

โดย พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ
ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
สถาบันพระปกเกล้า

การจัดการความขัดแย้งแบบเดิมๆ

จากความขัดแย้งเกี่ยวกับเขื่อนปากมูล ปี พ.ศ. 2535 ความขัดแย้งเกี่ยวกับท่อก๊าซยาดานา ปี พ.ศ. 2540 และความขัดแย้งเกี่ยวกับโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก ปี พ.ศ. 2542 จากตัวอย่างทั้งสามนี้เห็นได้ว่าช่วงแรก ๆ ของการเริ่มพยายามจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีได้ประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น

1. การพยายามของบางกลุ่มที่จะไม่เปลี่ยนแปลงและจะใช้วิธีเดิม ๆ ที่อิงกับอำนาจ การให้ข้อมูลให้โทษ
2. ไม่มีการสอบถามว่าไม่เห็นด้วยเนื่องจากอะไร ฝ่ายรัฐไม่เชื่อว่าสามารถเรียนรู้จากคนอื่นระดับชาวบ้านได้
3. ทางการ รวมทั้งหน่วยงานทางวิชาการคิดว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพราะขาดทักษะการจัดการบางอย่าง โดยคิดว่าเป็นความรู้สากลอย่างหนึ่ง จึงแก้ปัญหาโดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาสอน
4. การพูดคุยกันไม่ได้ดำเนินการด้วยความไวใจกัน แต่จะระแวงกันตลอดเวลา
5. ยังนิยมใช้เทคนิคการประชาสัมพันธ์ให้ฝ่ายตัวเองดูว่าชอบธรรม พร้อมกับข่มขู่อีกฝ่าย แทนที่จะพยายามหาทางออกร่วมกัน

สไตล์ต่าง ๆ ของการจัดการความขัดแย้ง

วิธีจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีที่เหมาะสมกับสังคมไทยจากสไตล์ต่าง ๆ ของแต่ละคน

1. สไตล์นกหัวขวาน: เป็นคนเสียงดัง วัลัยทัศน์แคบ มองแต่มุมมองตัวเอง ชอบเผชิญหน้าและต้องชนะเสมอ ชอบชู้ต้องการความเคารพ ไม่สนใจรอบข้าง กลัวการเสียหน้า

ผลกระทบ คือความขัดแย้งจะถูกยกระดับ เพราะไม่ฟังใคร ถ้าไปเจอกับคนประเภทนี้ ให้โอกาสเขาพูด โดยที่เราเองก็ต้องมีจุดยืนที่มั่นคง อธิบายความเห็นของเราให้ชัด

2. สไตล์นกแขกเต้า : เป็นมิตร พูดเก่ง ชอบพูด ยอมทุกคน มองทุกอย่างไม่เป็นปัญหา ไม่ชอบการเผชิญหน้า

ผลกระทบ คือไม่มีจุดยืน เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ไม่มีคนเคารพนับถือ ไม่มีอำนาจ ถ้าไปเจอกับคนประเภทนี้ ต้องสื่อสารอย่าเสนอทางออกเร็วไป ให้ยึดหลักความเป็นจริง

3. สไตล์นกยูง : มีสติปัญญา สื่อสารเก่ง ชอบเสวนา ชอบพูดไปเรื่อย ไม่จบ

ผลกระทบ คือหาข้อสรุปได้ช้า คู่สนทนาจะรู้สึกว่าเป็นเบี้ยล่าง โดนดูถูก และถูกหลอก ถ้าไปเจอกับคนประเภทนี้ ต้องพูดตรง ไม่รอให้เขาเริ่มเรื่องคุยเพราะเป็นประเภทพูดไปเรื่อย เสนอกรอบของกระบวนการพูดคุยให้ชัดเจน

สไตล์ต่าง ๆ ของการจัดการความขัดแย้ง

วิธีจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีที่เหมาะสมกับสังคมไทยจากสไตล์ต่าง ๆ ของแต่ละคน

4. สไตล์นักระจอกเทศ : หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง หนีปัญหา ถอยห่างจากปัญหา ปฏิเสธการรับรู้ปัญหา

ผลกระทบ คือไม่มีใครเคารพ ไม่เกิดความสัมพันธ์ ถ้าไปเจอคนประเภทนี้ อย่าทำให้ตกใจ ต้องค่อย ๆ พูด ค่อย ๆ รับรู้ คอยให้กำลังใจ อย่าทำให้รู้สึกเสียหน้า

5. สไตล์นกฮัมมิงเบิร์ด : คิดเร็ว ใจร้อน เปลี่ยนจุดยืนตลอด พร้อมที่จะแลกเปลี่ยนตลอด ได้อย่างเสียอย่าง

ผลกระทบ คืออีกฝ่ายจะคิดว่าคนประเภทนี้ไม่จริงใจ เนื่องจากเขาไม่ฟัง อยากแต่จะให้งานจบเร็ว ถ้าเจอคนประเภทนี้ต้องรวดเร็ว หันคนประเภทนี้ เสนอทางเลือกต่าง ๆ ที่ต้องการ

บอกไม่ได้ว่าสไตล์ไหนดีกว่า แต่ต้องรู้ว่าจะใช้สไตล์ไหนกับเหตุการณ์ในขณะนั้น สังคมไทยอาจมีสไตล์อื่น ๆ อีกมากมายที่จะใช้จัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ความสัมพันธ์ระหว่างคน ไม่สามารถยึดวิธีใดวิธีหนึ่งมาจัดการได้ เพราะอีกฝ่ายก็มีวิธีของเขาเช่นกัน ต้องมองให้ออกว่าอีกฝ่ายเป็นแบบใด ไม่ยึดวิธีตายตัว ต้องยอมรับว่าคนต่างกัน ใช้วิธีในการแก้ไขความขัดแย้งที่ต่างกัน ต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ เพราะเป้าหมายสูงสุดคือการหาทางออกโดยไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งอาจเป็นวิธีที่เราไม่ชอบและคิดว่าเป็นวิธีที่ถูกต้องโดยไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เพื่อให้สถานการณ์ดีขึ้น

ลักษณะของการจัดการความขัดแย้ง มี 3 ลักษณะ:

1. **Conflict Resolution (Peacemaking)** เป็นการลดความขัดแย้งหรือความรุนแรงชั่วคราว ใช้กับเรื่องเฉพาะ เช่น เรื่อง เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และการเจรจาเพื่อระงับปัญหาที่จะเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตัวอย่างเช่น
  - การเจรจาไกล่เกลี่ย (Negotiation) เพื่อหลีกเลี่ยงการหยุดงาน
  - การพูดคุยเพื่อสันติภาพ (Peace Talks) เช่น การหยุดยิงในพื้นที่บางพื้นที่เป็นเวลา 3 เดือน
2. **Conflict Management (Peace Keeping)** ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาแต่เป็นการจัดการความรุนแรงให้อยู่ในกรอบที่พอรับได้ ไม่ไปกระทบกับเรื่องอื่น ๆ มากเกินไป เช่น การจัดการความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ หรือต่างประเทศที่มีความรุนแรง ให้มีการสูญเสียที่น้อยลง เพราะเชื่อว่าความกดดันทางสังคมจะลดน้อยลงตามความสูญเสียที่ลดลงที่สังคมพอรับได้
3. **Conflict Transformation (Peace Building)** เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด ต้องเข้าใจสาเหตุเบื้องหลังของความโกรธที่มีอยู่ เบื้องหลังความขัดแย้งและความรุนแรง และไปแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ เราอาจจะพูดเป็นรวม ๆ ได้ว่าเราอยากให้สันติวัฒนธรรมเกิดขึ้น แล้วสันติวัฒนธรรมจะกระจายออกเอง สิ่งที่ต้องทำเพื่อจะลดความโกรธ ความขัดแย้ง

สันติวัฒนธรรม (Culture of Peace) หัวใจของการจัดการความขัดแย้ง

- 1. ให้ความเคารพทุกคนเท่ากัน :** สังคมไทยค่อนข้างหายาก เช่น คนจน ชาวเขา เนื่องจากเป็นสังคมที่เคยมีการแบ่งแยกฐานะด้วยกฎหมายมาช้านาน และเพราะเราไม่ให้ความเคารพคนอื่นจึงทำให้เราไม่รับฟังความคิดเห็นคนอื่นด้วย ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งที่ไม่สามารถแก้ไขได้
- 2. รู้ลึกการเอาใจเขามาใส่ใจเรา :** เป็นสิ่งที่เรานิยมใช้ในวงแคบ เช่น เพื่อนฝูง แต่จริง ๆ การเอาใจเขามาใส่ใจเราเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เราเข้าใจได้ว่าทำไมอีกฝ่ายถึงโกรธ ไม่พอใจ เพราะถ้าเราไม่เข้าใจว่าเขาโกรธเพราะอะไร เราจะไม่สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ เช่น รัฐบาลที่คิดเอาเองเกี่ยวกับภาคใต้ แต่ไม่ลงไปสอบถามว่าจริง ๆ แล้วความต้องการของเขาคืออะไรจนท้ายที่สุดปัญหามันเลยจุดที่เขาจะพูดได้ไปแล้ว
- 3. รู้จักการให้อภัย :** ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องพยายามเข้าใจกัน ไม่ใช่ยึดว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิด
- 4. อยู่ร่วมกันอย่างสันติ :** คือการร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยการพูดคุยกันและใช้เหตุผลสาธารณะ ในสังคมต้องมีการสร้างเหตุผลร่วมกันเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ ปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ ถ้าเราไม่รู้จักเคารพผู้อื่น

สังคมไทยมีเหตุผลการผลของตัวเอง

จำเป็นต้องมีเหตุผลสาธารณะเป็นเหตุผลร่วมที่ใช้ในการพูดคุย

- เกิดจากการเห็นการถกเถียงในรัฐสภา เป็นสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนาเหตุผลร่วม เช่น การใช้งบประมาณต่าง ๆ โดยไม่อ้างเหตุผลของตัวเอง (ชุดเหตุผลเฉพาะ)
- การให้เหตุผลของฝ่ายบริหารในการปกป้องงบประมาณต่อรัฐสภา หรือเสนอนโยบายต่อประชาชน ต้องอธิบายว่าทำไมต้องใช้นโยบายนี้ ใช้งบยังงี่ สำคัญอย่างไร
- เหตุผลของผู้พิพากษาในการตัดสินคดี ผู้พิพากษาก็ให้เหตุผล ซึ่งเหตุผลของผู้พิพากษาลังคมรับทราบ แต่สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายว่า ห้ามวิพากษ์วิจารณ์การให้เหตุผลของศาล ส่งผลให้ไม่ก่อให้เกิดการเห็นการใช้เหตุผลของฝ่ายตุลาการ

สันติวัฒนธรรม มีโอกาสเกิดขึ้นในสังคมไทยได้หรือไม่?

- เกิดขึ้นได้หากเห็นคุณค่าของทุกคนเท่ากัน
- ไม่มองเขาต่างไปจากเรา
- ไม่มองเขาในฐานะที่ต่ำกว่าเรา เพราะถ้าเรามองเขาต่ำกว่าเรา เราจะไม่ฟังความเห็นของเขา

ลักษณะของการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

- คนที่มีอำนาจน้อยไม่พอใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แต่อยากจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
- ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม โดยความหมายนี้ของสันติวิธีคือ การไม่จับอาวุธขึ้นมาสู้ เราจะต้องไม่สับสนระหว่างสันติวิธีในฐานะการจัดการความขัดแย้งที่เป็นอยู่โดยสันติวิธี และการเรียกร้องความเป็นธรรมโดยสันติวิธี เช่น การชุมนุมทั้งหลาย ซึ่งก็คือการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีของคนที่มีมองความขัดแย้งว่ากำลังถูกกระทำอย่างไม่เป็นธรรม และสิ่งนี้คือสันติวิธีในบริบทของประชาชนที่ต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมโดยสันติวิธี

การไม่ทำตามกฎหมาย ถือเป็นสันตวิธีหรือไม่

- การเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่คิดว่าไม่เป็นธรรม เช่น การชุมนุมปิดการจราจร เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องความไม่เท่าเทียมในเรื่องอื่น
- Civil Disobedience การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม มี 3 ระดับ ในแต่ละระดับ มีความหมายต่างกัน ดังนี้
  1. **Civil Law** กฎหมายแพ่ง ถ้าเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายแพ่ง (ดื้อแพ่ง เป็นวิธีการแสดงออกของประชาสังคม ต่อกฎหมายแพ่ง)
  2. **Civil** ในแง่ของการเป็นคนมีวัฒนธรรม (ประท้วงแบบอารยะธรรม อารยะชัดเจน)
  3. **Civil** ในฐานะประชาสังคม (Civilian) ราชการจะไม่ทำอย่างนี้ ไม่สามารถดื้อแพ่งตนเองได้ เนื่องจากในกรณีนี้เรากำลังประท้วงกฎหมายของรัฐ การทำผิดกฎหมายเพื่อความไม่เป็นธรรม ไม่สามารถทำได้ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยกเว้นเจ้าหน้าที่ทำในฐานะประชาชน

การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

- **เรียกว่าเป็นสันติวิธีเพราะว่า** ยอมรับโทษที่ตามมา เป็นการทำผิดเพื่อส่วนรวมที่ตกลงไปพร้อมที่จะรับโทษที่ตามมา โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณธรรมในการปกครอง เพราะเชื่อว่าวิธีนี้ดีต่อสังคม เป็นการให้ความรู้แก่สังคมว่าสิ่งที่เป็นอยู่คือความไม่เป็นธรรมจึงต้องออกมาชุมนุมประท้วง ไม่ใช่เป็นเพียงการก่อวุ่นในทางลบ เนื่องจากกฎหมายบางอย่างจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ก็ด้วยการกดดันของประชาชน เช่น การเหยียดเพศ การเหยียดเชื้อชาติ การเหยียดสีผิว ในบางประเทศที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นกฎหมายหลักของประเทศนั้น ๆ รวมไปถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย
- **การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีโดยไม่ใช้ความรุนแรง** สำหรับสังคมไทยต้องขยายความเพิ่มเติมที่มากกว่าความรุนแรงทางกาย เช่น ล้อเลียนในสิ่งที่อีกฝ่ายให้ความเคารพ ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกเจ็บใจ ต้องให้เกียรติกันและกัน

สันติวิธี กับ ประชาธิปไตย (The Democratic-Peace)

- สังคมประชาธิปไตยจะจัดการความขัดแย้งในสังคมตัวเอง และกับประเทศประชาธิปไตยอื่นโดยใช้สันติวิธีได้ดีกว่า จากข้อมูลโลกย้อนหลัง 100 ปี นักวิชาการบางคนเชื่อว่าสมมติฐานดังกล่าวมีข้อมูลยืนยันมากกว่าทุกสมมติฐานใด ๆ ในสังคมศาสตร์ว่าน่าเชื่อถือสูงสุด เนื่องจากในประเทศที่เป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีอำนาจมีสิทธิที่จะออกเสียงเพื่อยับยั้งนโยบายของรัฐได้ เพราะไม่มีใครอยากให้เกิดการสูญเสียชีวิตในครอบครัวตนเอง เช่น การทำสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกาและเวียดนาม
- ภายในประเทศก็เช่นกันกลไกต่าง ๆ ในสันติวิธี เป็นกลไกของสังคมประชาธิปไตย เราเรียกร้องสังคมประชาธิปไตยเนื่องจากสันติวิธีและประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กันไป

สันติวิธี กับ ประชาธิปไตย (The Democratic-Peace)(ต่อ)

- สังคมประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีอยู่ในสังคม มีทฤษฎีหลายอย่างที่กล่าวว่าประชาธิปไตยไม่ดี ต้องปกครองโดยปราชญ์ (สมัยเพลโต) สามัญชนไม่ฉลาดพอ แต่ปราชญ์เป็นกลุ่มคนที่จะไม่คุยกับคนในระดับอื่น เพราะความเชื่อที่ว่าตัวเองรู้เรื่องทุกอย่างดี เข้าใจทุกอย่างดี ทำให้ในสังคมที่ปกครองโดยกลุ่มคนเหล่านี้ไม่สามารถก่อให้เกิดการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีเจรจาที่ดีขึ้นได้ มีแต่ผู้ปกครองที่เป็นคนระดับสูงเท่านั้นที่จะสามารถแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้เป็นไปได้ทั้งทหาร และปราชญ์ หรือผู้ที่มีอำนาจในระบบการบริหาร ซึ่งคิดว่าส่วนนี้เป็นส่วนที่จะต้องได้รับการตีความและทำความเข้าใจใหม่
- ในสังคมที่ไม่ใช่ประชาธิปไตย การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีสามารถมีได้หรือไม่ ซึ่งถ้าไม่มีก็ไม่ได้หมายความว่า จะมีแต่ความรุนแรงเกิดขึ้นในสังคม แต่จะเป็นแบบอื่นที่ไม่มีการพูดคุยเจรจาของทั้งสองฝ่าย และจะมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้นที่จะชนะ และฝ่ายที่แพ้จะต้องเป็นฝ่ายที่ต้องยอมรับเพื่อสิ่งที่ดีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

“ไม่มีที่ใดมีสันติภาพ หากปราศจากความยุติธรรม”

ความไม่เป็นธรรมนำมาซึ่งความขัดแย้ง
คนเรามักจะลุกขึ้นมาทำอะไรสักอย่างเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม
หากไม่ได้รับการแก้ไข ความคับข้องใจจะกลายเป็นความรุนแรง

สันติเกิดไม่ได้ถ้าไม่มีความยุติธรรม

สร้างวัฒนธรรมแห่งสันติ ด้วยให้ความยุติธรรม และสิทธิที่เท่าเทียม

ขจัดความหลงผิดในตัวบุคคล มิใช่มุ่งกำจัดตัวบุคคล

ยิ่งใช้อำนาจ ยิ่งเกิดความรุนแรงและการไม่ยอมรับ

ไม่มีใครถูกหรือผิดโดยสมบูรณ์ ความขัดแย้งแก้ได้ด้วยความร่วมมือ

“สันติภาพในโลกจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ก็เมื่อเราแต่ละคนสร้างสันติภาวะขึ้นได้ภายในใจของเราเองก่อน” (ทะเล ลามะ แห่งธิเบต)

ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติ อย่านำสันติไปเป็นเครื่องมือในการใช้กำลังโดยอ้างเพื่อความมั่นคง

ความขัดแย้งกันเป็นเรื่องธรรมดา เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม

เมื่อสังคมหลีกเลี่ยงความขัดแย้งไม่ได้ ต้องหาวิธีการจัดการความขัดแย้งให้
เหมาะสมกับลักษณะความขัดแย้งและความต้องการของกลุ่มนี้ เพื่อให้
กลุ่มนี้คงอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างปกติสุข

มนุษย์อยู่กับความขัดแย้ง

ขัดแย้งกับตัวเอง

ขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน

ขัดแย้งต่อสังคมรอบข้าง

การใช้คุณธรรมแก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี

- การผดุงรักษาความชอบธรรมในสังคม เป็นหน้าที่ทางศีลธรรมอย่างหนึ่งที่สำคัญสำหรับความสงบสุขในสังคม
- การกระทำบางครั้งอาจจะทำทนายระเบียบประเพณีหรือกฎหมายจนนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม แต่หาก*วิธีการที่ใช้ นั้นเป็น สันติวิธีหรือตั้งมั่นอยู่บนหลักการที่ถูกต้องชอบธรรม* นอกจากจะไม่ทำร้ายร่างกายหรือทรัพย์สินของคู่กรณี ไม่ใส่ร้ายหรือโกหกมดเท็จ *เคารพในความคิดเห็นและสิทธิอันพึงมีพึงได้ของคู่กรณี* ย่อมเป็นหลักประกันได้ว่าในที่สุดสันติสุขจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน
- น้ำใจและไมตรีไม่เพียงแต่จะชนะใจคู่ขัดแย้งระหว่างบุคคลเท่านั้น หากยังมีอำนาจต่อความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนที่ลุกลามจนกลายเป็นสงครามระหว่างกัน
- พลังของน้ำใจไมตรีและความดี อยู่ที่การดึงเอาคุณธรรมและความเป็นมนุษย์ที่ซ่อนเร้นหรืออยู่ลึกของอีกฝ่ายหนึ่งออกมา
- ในทางกลับกันการใช้ความรุนแรงมีแต่จะดึงเอาความโกรธเกลียดและคุณสมบัติทางลบของคู่กรณีออกมาปะทะกัน ผลก็คือความขัดแย้งลุกลามจนกลายเป็นความรุนแรง จนยากแก่การระงับ

พระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวันที่ “วันพี” ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖

- กฎหมายมีไว้สำหรับให้มีความสงบสุขในบ้านเมือง มิใช่ว่ากฎหมายมีไว้สำหรับบังคับประชาชน ถ้ามุ่งหมายที่จะบังคับประชาชน ก็กลายเป็นเผด็จการ กลายเป็นสิ่งที่บุคคลหมู่น้อยจะต้องบังคับบุคคลหมู่มาก
- ในทางตรงกันข้าม กฎหมายมีไว้สำหรับให้บุคคลส่วนมากมีเสรีและอยู่ได้ด้วย ความสงบบางที่เราตั้งกฎหมายขึ้นมาได้ด้วยวิชาการซึ่งได้จากต่างประเทศ เพราะว่าวิชาการกฎหมายนี้ก็เป็นวิชาการที่กว้างขวาง

“ให้ความยุติธรรมมาก่อนและอยู่ในอกกฎหมาย”

พระบรมราโชวาท

- ภาครัฐจะพูดอยู่เสมอว่าทำถูกต้องตามขั้นตอน ตามกฎหมาย ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ถ้าทุกคนทำถูกต้อง ทุกหน่วยงานทำถูกต้อง แล้วทำไมวันนี้จึงยังมีปัญหาอยู่
- ตกลงความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย นำไปสู่ความยุติธรรมทางสังคมจริงหรือไม่ ความถูกต้องตามกฎหมาย สร้างให้สังคมเปี่ยมไปด้วยความยุติธรรมจริยธรรมหรือไม่ ทั้งที่ในหลักการแล้วกฎหมายที่ดีก็ควรนำไปสู่ความยุติธรรมและความมีคุณธรรมจริยธรรมในสังคม ไม่ควรแยกหรือแปลกแยกออกจากกัน

พระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวันที่ “วันพี” ๒๗ มิถุนายน ๒๕๑๖

“.....ในป่าสงวนซึ่งทางราชการได้ขีดเส้นไว้ว่าเป็นป่าสงวนหรือป่าจำแนก แต่ว่าเราขีดเส้นไว้ประชาชนก็มีอยู่ในนั้นแล้ว เราจะเอากฎหมายป่าสงวนไปบังคับคนที่อยู่ในป่าที่ยังไม่ได้สงวนแล้วเพิ่งไปสงวนทีหลังโดยขีดเส้นบนเศษกระดาษก็ดูชอบกลอยู่

แต่มีปัญหาเกิดขึ้นที่เมื่อขีดเส้นแล้ว ประชาชนที่อยู่ในนั้นก็กลายเป็นผู้ฝ่าฝืนกฎหมายไป ถ้าดูในทางกฎหมายเขาก็ฝ่าฝืน เพราะว่าตราเป็นกฎหมายโดยชอบธรรม แต่ถ้าตามธรรมชาติ ใครเป็นผู้ทำผิดกฎหมายก็ผู้ที่ขีดเส้นนั่นเอง เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในป่านั้นเขาอยู่ก่อน เขามีสิทธิในทางเป็นมนุษย์”

สันติวิธี

- เมื่อได้ยินคำว่าสันติวิธี คนอาจรู้สึกว่าเป็นวิธีการที่ไม่คุ้นเคยหรือดูจะยากลำบากในการปฏิบัติ
- แต่เมื่อได้รู้ถึงความหมายที่แท้จริงแล้ว จะทราบทันทีว่าเป็นวิธีการที่ไม่ว่าใครก็ปฏิบัติได้ด้วยความที่สันติวิธีไม่ใช้ความรุนแรงใดๆ
- ผู้เข้าร่วมในกระบวนการสันติวิธีจึงไม่จำเป็นต้องมาฝึกยิงปืน ไม่จำเป็นต้องมีอาวุธ อาศัยเพียงแต่ร่างกายเปล่าๆและจิตใจที่มุ่งมั่น มีความตั้งใจที่จะกระทำ เมื่อเป็นเช่นนั้น ใครๆก็เข้ามามีส่วนร่วมได้ แม้แต่เด็กเล็กและคนชรา หรือผู้ที่ไม่มีความสามารถใดๆ

ผู้นำเชิงสันติวิธี - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

- ❖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นผู้นำเชิงสันติวิธีที่ประสบความสำเร็จทรงแก้ไขวิกฤติการณ์ด้วยสันติวิธี ในกรอบของความชอบธรรม ตามครรลองของรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตย
- ❖ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในระบบประชาธิปไตยที่เผชิญปัญหาวิกฤติของประเทศมาหลายครั้ง แต่ทรงแก้ไขได้ทุกครั้ง ทั้งที่พระองค์ทรงไม่มีโอกาสศึกษา อบรม เตรียมตัว เพื่อเป็นพระประมุขของประเทศมาก่อน
- ❖ เมื่อบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะวิกฤติไม่อาจอาศัยรัฐธรรมนูญได้ ต้องอาศัยพระปรีชาญาณของพระองค์โดยแท้ ซึ่งพระบรมราชวินิจฉัยก็เหมาะสมกับภาวะการณ์และโอกาสเสมอมา

ผู้นำเชิงสันติวิธี - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

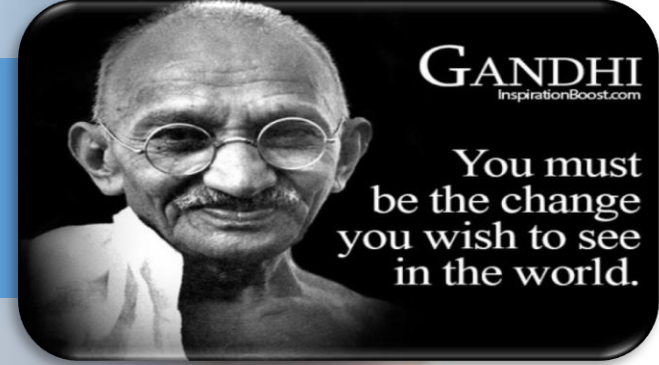
- ตัวอย่างการแก้ไขวิกฤตด้วยสันติวิธีของในหลวง

เมื่อคืนวันที่ 20 พฤษภาคม 2535 (พฤษภาคมนี้) ทรงเรียกผู้นำสองขั้วที่นำมวลชนเข้าห้าห้าถึง
ชั้นเจ็บบตยคาราชดำเนิน เข้าเฝ้าฯ และขอให้ทั้งสองฝ่ายหยุดสู้ นายพลทั้งคู่กราบแทบฝ่าพระ
บาทยินยอมกระทำตามโดยไม่มีเงื่อนไข ความสงบคืนสู่แผ่นดินไทยอย่างเหลือเชื่อ

- **คุณธรรมเด่นที่ใช้ : ความเป็นผู้ดี ความเมตตา ความยุติธรรม**

ผู้นำเชิงสันติวิธี - มหาตมะคานธี

- เป็นผู้นำคนแรกที่นำสันติวิธีล้วนๆ มาใช้แล้วได้ผล
- ใช้หลักสัตยาเคราะห์ที่แอฟริกาใต้ และอินเดีย ทำให้อังกฤษ เจ้าอาณานิคมต้องเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการสู้รบกับคนจำนวนมากที่บูชาคานธี
- นำชาวอินเดียยাত্রาเป็นระยะทางกว่า 400 กม. เพื่อทำเกลือจากน้ำทะเลด้วยตนเอง ถือว่าเป็นหน้าที่ทางศีลธรรมที่จะต้องคัดค้านกฎหมายอันอยุติธรรมของอังกฤษที่ห้ามคนอินเดียทำเกลือ แม้จะถูกจับเข้าคุกก็ตาม

(คุณธรรมเด่นที่ใช้: ความอดทน, ความเป็นนักสู้, ความยุติธรรม)

มหา ตม: ตานธี

- อหังการย่อมทำลายมนุษย์โดยสิ้นเชิง ความจริงข้อนี้ทุกคนตระหนักรู้ได้ทุกขณะ ตรงกันข้าม ความอ่อนน้อมถ่อมตนช่วยให้มนุษย์เจริญเติบโตและบรรลุความ สมบูรณ์เสมอ
- หิงสาเป็นอาวุธของผู้อ่อนแอ อหิงสาเป็นอาวุธของผู้เข้มแข็ง ควรเลิกละหิงสา เพราะสิ่งที่ได้จากหิงสานั้น เป็นเรื่องลวงตา แต่โทษมีอยู่จริงและถาวร

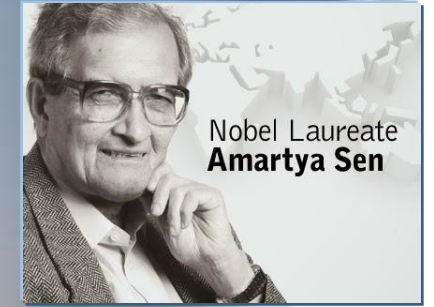
การเรียนรู้การจัดการความขัดแย้ง

- การใช้กำลังแก้ปัญหา เกิดต้นทุนทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองจะสูง
- ประสบการณ์ในอดีตจะเป็นคำตอบว่าจะเกิดอะไรในอนาคต
- ควรศึกษารูปแบบในการจัดการปัญหาที่ผ่านมาในอดีตของต่างประเทศและของไทย

ความรุนแรง ทำให้เกิดการแพ้ - ชนะ

สันติวิธี ทำให้เกิด ความสงบ ความสามานฉันท์ และเกิดความพอใจ
ร่วมกัน

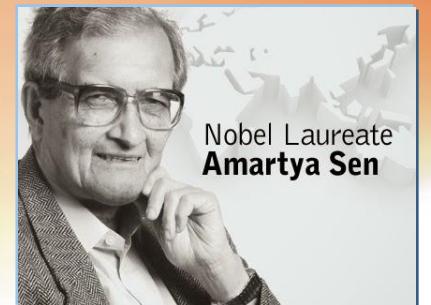
อัตลักษณ์และความรุนแรง : ภาพลวงของระเบิดนิวเคลียร์ โดย อมาตยา เซิน

- อัตลักษณ์เชิงเดี่ยวนำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อผู้คนที่ม้อัตลักษณ์ที่แตกต่าง ลักษณะยกตนข่ม ลดทอนความเป็นมนุษย์ของคนอื่น
- ในชีวิตปกติของเรา ต้องเห็นตนเองในฐานะสมาชิกของกลุ่มต่างๆที่หลากหลายเราเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
- การก้าวข้ามความรุนแรงที่มาจากมายาคติของอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวต้องอาศัยการมีเหตุผลและเสรีภาพ ต้องทำความเข้าใจระหว่างพหุวัฒนธรรมนิยมกับเอกลักษณ์วัฒนธรรมนิยมที่มีหลายแบบ
- อัตลักษณ์เชิงเดี่ยวส่งผลให้เราไม่เห็นความเป็นมนุษย์ เกิดการแบ่งแยกส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงต่อคนที่ไม่เหมือนเราง่ายขึ้น มโนทัศน์เรื่องอัตลักษณ์มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำ การเผชิญหน้าระดับโลกถูกมองว่าความต่างทางวัฒนธรรมหรือศาสนา เกิดปัญหาของอัตลักษณ์เชิงเดี่ยวเป็นปัจจัยตั้งต้นที่ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรง

อัตลักษณ์และความรุนแรง : ภาพลวงของชะตาชีวิต โดยวราตยา เซิน

- ความขัดแย้งและความป่าเถื่อนในโลกจำนวนมาก ดำรงอยู่ผ่านภาพลวงตาของการม้อัตลักษณ์เดียวที่ไม่อาจเลือกเป็นอื่นได้จนกลบสายสัมพันธ์อื่นๆ
- ต้องมีเหตุผลและเสรีภาพการเลือกที่หลากหลาย เพื่อขจัดความรุนแรงเชิงมายาคติ
- อัตลักษณ์เชิงเดินวนำให้คนโง่เขลา และมองความจริงแบบบิดเบี้ยว
- อัตลักษณ์เชิงเดียวถูกใช้เป็นอาวุธของนักกิจกรรมที่ชอบแบ่งฝ่าย แบ่งนิกาย ซึ่งให้กลุ่มเป้าหมายของตัวเองปฏิเสธความเชื่อมโยงแบบอื่นทั้งหมด นำไปสู่ความตึงเครียดทางสังคมที่รุนแรงได้

จากหนังสือ Nonviolence สันติวิธี เส้นทางสู่สันติภาพ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์)

- สันติวิธีไม่ใช่เรื่องของคนดีหรือผู้มีศีลธรรม หากเป็นเครื่องมือที่ทุกฝ่ายเลือกหยิบใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ หนึ่งในนั้นคือ “ประชาธิปไตย” เพราะ ประชาธิปไตยเป็นนวัตกรรมสำคัญในทางสันติวิธี....”
- “ในโลกและในสังคมทั้งหลายย่อมมีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว ความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องปกติ เป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์เราแตกต่างกัน ความขัดแย้งระหว่างกันจึงเป็นเรื่องธรรมดา ทำอย่างไรที่จะไม่ให้ความขัดแย้งนั้น กลายเป็นความรุนแรง
- “สันติสนทนา”(Peace Dialogue) คือการที่เกิดสงครามสู้รบกันแล้ว จะจบอย่างไรนั้น เมื่อการต่อสู้เริ่มต้นขึ้น แล้วต่างฝ่ายต่างก็อยู่กันลำบาก ซึ่งในกรณีเช่นนี้อาจต้องใช้วิธีการที่เรียกว่าสันติสนทนา
- “อารยะขัดขืน” คือวิธีหนึ่งในการต่อสู้กับอำนาจ ต่อสู้กับรัฐหรือต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมบางอย่าง เป็น subset ของการใช้สันติวิธีโดยรวมอารยะขัดขืนนั้นประกอบด้วย การปฏิเสธกฎหมายที่ผู้ต่อต้านเห็นว่าไม่เป็นที่ชอบธรรม แต่ก็มีเงื่อนไขด้วยว่า ต้องยอมรับผลของการลงโทษโดยกฎหมายนั้น ถ้าเขาเข้ามาจับก็ปล่อยให้เขาจับอย่างนี้ถึงจะเป็นอารยะขัดขืนไม่ใช่วิ่งหนี

จากหนังสือ Nonviolence สันติวิธี เส้นทางสู่สันติภาพ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์)

- “ อหิงสา ” เป็นคำที่มากำกับมหาตมะ คานธี ขณะที่อารยะขัดขืนเกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมาย และยอมแสดงความบริสุทธิ์ โดยพยายามแสดงให้เห็นว่ากฎหมายนี้ไม่เป็นธรรมเพื่อท้ายที่สุดจะนำไปสู่การแก้ไขกฎหมาย
- สันติวิธี คือการดำเนินการโดยไม่ใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะความรุนแรงทางกายภาพวิธี
- “สันติวิธีไม่ใช่เรื่องที่เป็นความลับ แต่สามารถใช้วิธีการต่างๆที่พิศดารพันลึกในการจัดการกับปัญหาได้โดยไม่ใช้ความรุนแรง และนักสันติวิธีมีหน้าที่ดึงเอาความรู้เหล่านี้ขึ้นมาให้คนเห็น เป็นความรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับตัวสังคมความรู้ในสันติวิธีไม่ได้มาจากความเพ้อฝัน แต่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ผ่านการพิสูจน์มาแล้วว่ามันทำได้”

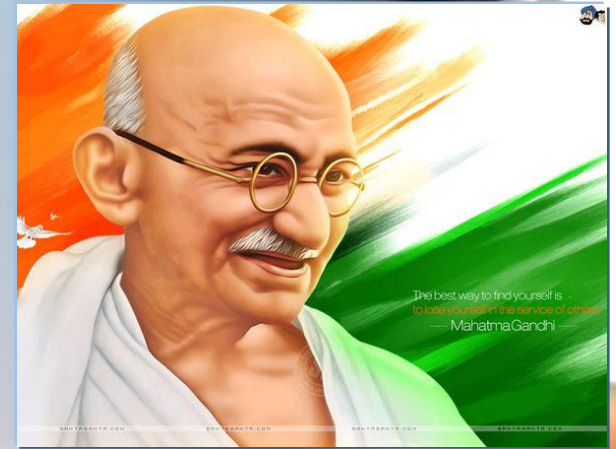
ความยากลำบากของสันติวิธีในสังคมไทย

- ปัจจุบันสังคมไทยกำลังตกอยู่ภายใต้ความขัดแย้งใหญ่ 3 ประการ คือ
  1. ขัดกันเรื่องเป้าหมายทางการเมือง(รัฐบาลเข้มแข็งที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามา หรือรัฐบาลอ่อนแอที่ถูกควบคุมกำกับเข้มข้น)
  2. ขัดกันที่วิธีการแก้ปัญหา (ในอดีตตกลงกันได้เพราะเห็นพ้องว่าการเลือกตั้งเป็นคำตอบ แต่ขณะนี้ดูเหมือนจะไม่ใช้เสียแล้ว)
  3. ขัดกันในระดับจิตนาการ “ความเป็นไทย” (ถ้าไม่เห็นด้วยกับ ‘ฝ่ายเรา’ ไม่ใช่ ‘คนไทย’) แต่ใช้หรือไม่ว่า ยิ่งเพราะความขัดแย้งหนักหนาเพียงนี้ จึงต้องหันมาอาศัยสันติวิธีที่คนในสังคมขัดแย้งกันได้แต่ไม่เกลียดชังเข่นฆ่ากัน

สันติวิธีตามแนวคิด มหาตมะ ดานธี สันติวิธีเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมวลมนุษยชาติ มีอำนาจที่ทรงพลังกว่าอาวุธแห่งการทำลายล้างที่ทรงพลังที่สุด

Joan Baez (Joan Baez) จริงอยู่ที่สันติวิธีไม่อาจรับประกันความสำเร็จ แต่ก็น่าแปลกที่ผู้คนยังคงใช้ความรุนแรงทั้งที่ก็ไม่อาจรับประกันความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน และข้อมูลทางสถิติก็แสดงให้เห็นว่าคุณมีโอกาสสูงกว่าที่จะมีชีวิตรอดออกมาจากการต่อสู้ด้วยสันติวิธี

Awad & Said สันติวิธีถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการต่อสู้โดยไม่ใช้ความรุนแรงในสถานการณ์ความขัดแย้งกับฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่าในเชิงกายภาพหรือเชิงโครงสร้าง โดยมุ่งที่จะบรรลุวัตถุประสงค์อันชอบธรรมที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งอาจจะเป็นเป้าหมายทางการเมือง การบริหาร สังคม หรือเศรษฐกิจ ก็ได้

- สังคมไทยมักใช้คำว่า**ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง**กับ**สันติวิธี**แทนกันและกัน และในขณะเดียวกันก็ใช้คำว่า**สันติวิธี**ในความหมายกว้างด้วย โดยหมายถึงการจัดการความขัดแย้งใดๆโดยไม่ใช้**ความรุนแรง**
- แต่ในความจริงแล้ว**ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง**เป็นเพียงวิธีการหนึ่งของ**สันติวิธี**ในความหมายกว้าง เพื่อป้องกันความสับสนที่อาจเกิดขึ้น จึงขอใช้คำว่า**ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง**แทนคำว่า**สันติวิธี**ในการอธิบายการต่อสู้โดยไม่ใช้**ความรุนแรง**
- การดำเนินกิจกรรมต่างๆของ**สันติวิธี**จะเป็นไปในเชิงยุทธศาสตร์โดยปราศจาก**ความรุนแรง** เช่น **การปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามคำสั่งที่ไม่เป็นธรรม การไม่ให้ความร่วมมือ การประท้วง หรือการจุดเทียนเพื่อแสดงจุดยืนใดๆ เป็นต้น** โดยพื้นฐานแล้ว **สันติวิธี**เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอกันให้อยู่ในลักษณะที่เท่าเทียมหรือเสมอกันมากขึ้น นับเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขความขัดแย้งที่ไม่สมมาตร (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์)

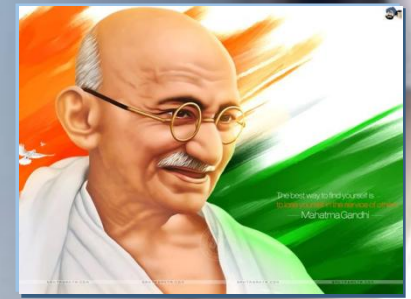
วิธีการหลักของสันติวิธีสามารถแบ่งได้เป็น 3 วิธี(Sharp)

- 1. การประท้วงหรือชักจูง (Protest and Persuasion)** เป็นวิธีการเชิงสัญลักษณ์ส่วนใหญ่ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยมุ่งชักจูงคู่ขัดแย้งหรือสาธารณชนให้มาสนใจหรือเห็นด้วยกับประเด็นของตน เช่น การติดธงเขียวสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 การขึ้นเวทีปราศรัย การจุดเทียนระลึกถึงผู้เสียชีวิตในสงคราม เป็นต้น
- 2. การไม่ให้ความร่วมมือ (Noncooperation)** คือการจงใจที่จะถอนหรือปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆ ที่ผู้ใช้สันติวิธีเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้ง หรือเป็นต้นตอของความขัดแย้ง การไม่ให้ความร่วมมือนี้สามารถทำได้หลายทาง เช่น การนัดหยุดงาน การไม่ซื้อไม่ขาย เป็นต้น
- 3. การแทรกแซง (Intervention)** เป็นสถานการณ์ที่ผู้ใช้สันติวิธีเข้าขัดจังหวะ ขัดขวาง หรือทำลายความสัมพันธ์หรือนโยบายที่ไม่พึงประสงค์ และอาจรวมถึงการสร้างนโยบายหรือสถาบันใหม่ที่ต้องการขึ้นมาแทน ซึ่งอาจจะส่งผลทางจิตวิทยา กายภาพ สังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง เช่น การอดอาหาร การนั่งขวางทาง เป็นต้น การแทรกแซงนี้อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็วกว่าสองวิธีแรก เพราะฝ่ายตรงข้ามไม่อาจจะทนต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นได้นาน

กลไกในการนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสันติวิธี

สันติวิธีสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้สามแนวทาง (Sharp, 1973)

- **การเปลี่ยนใจ (Conversion)** เกิดขึ้นจากการที่ฝ่ายตรงข้ามมีการเปลี่ยนใจ ความคิดเห็น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะยอมรับในเหตุผล หรือเพราะเกิดความสะเทือนใจจากการกระทำของผู้ที่ใช้สันติวิธีก็ได้ ถือเป็น การเปลี่ยนแปลงที่ความคิด (Head) และความรู้สึก (Heart) ของฝ่ายตรงข้าม
- **การโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodation)** เป็นแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่ฝ่ายตรงข้ามยอมตามข้อเรียกร้อง แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยกับข้อเรียกร้องนั้น และสามารถที่จะต่อสู้ต่อต้านต่อไปได้ แต่ก็ไม่อยากสู้ เพราะคิดแล้วว่าไม่คุ้มค่า
- **การบังคับโดยไร้ความรุนแรง (Nonviolent Coercion)** การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถต่อสู้ต่อไปได้แล้ว เนื่องจากไม่มีทรัพยากรหรืออำนาจที่จะต่อสู้ต่อไป จึงต้องทำตามข้อเรียกร้องแม้ว่าจะยังคงไม่เห็นด้วยก็ตาม

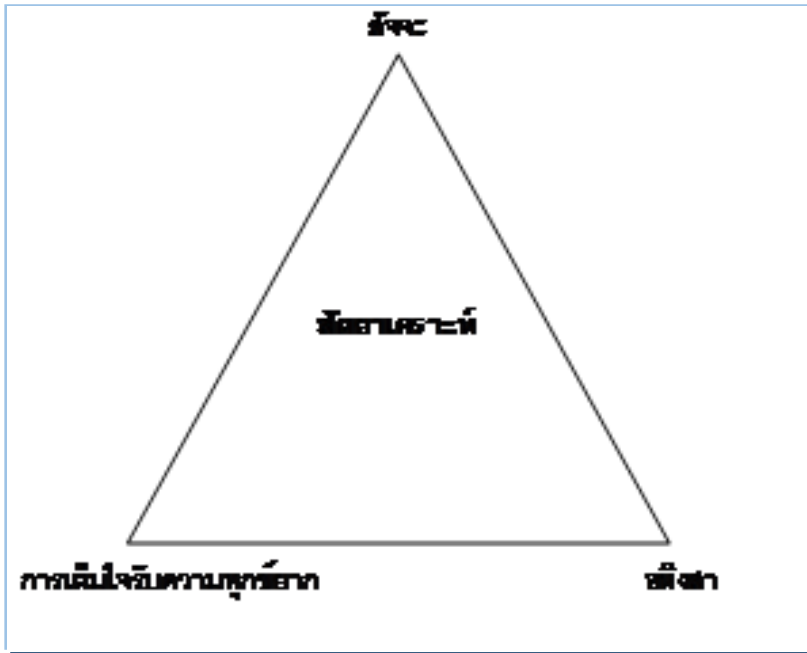
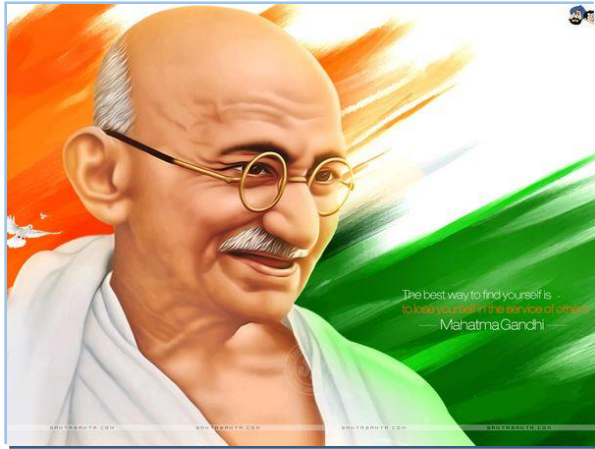
คุณลักษณะของนักสันติวิธี

- **ต้องมีความกล้า** กล้าที่จะคิด กล้าที่จะตั้งคำถามกับสิ่งที่ไม่เป็นธรรม กล้าที่จะยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าที่จะลงมือกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และกล้ายอมรับความทุกข์ยากที่อาจจะตามมาจากการตอบโต้ที่รุนแรงของฝ่ายตรงข้าม
- **ต้องมีความตั้งใจจริง** การเคลื่อนไหวจะล้มเหลวถ้าผู้ปฏิบัติไม่มีความตั้งใจจริง (Gandhi, 1968) อาวุธของนักสันติวิธีไม่ใช่ปืน แต่เป็นความตั้งใจจริง
  - 1) ต้องมีความตั้งใจจริงที่จะไม่ใช้ความรุนแรง เพราะการใช้ความรุนแรงแม้เพียงเล็กน้อยก็สามารถทำลายความชอบธรรมของผู้ใช้ได้
  - 2) ต้องตั้งใจจริงที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการประท้วง การไม่ให้ความร่วมมือ หรือการแทรกแซงต่างๆ
  - 3) ต้องมีความตั้งใจจริงในการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น
- **ต้องมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ** สามารถโน้มน้าวชักจูงด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และจินตนาการ (Imagination) ของนักสันติวิธี โดยโน้มน้าวชักจูงคู่ขัดแย้งและสาธารณชน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายแปลกใหม่ ที่ดึงดูดความสนใจ ต่อสาธารณชน ให้สนใจประเด็นปัญหาที่ผู้เรียกร้องกำลังประสบอยู่ ส่วนจินตนาการของนักสันติวิธีจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ประเภทของสันติวิธี (Burrowes, 1996)

- 1. กลุ่มที่เน้นผลปฏิบัติ (Pragmatic Nonviolence)** มี Gene Sharp เป็นผู้จัดระบบแนวคิด โดยเรียกสันติวิธีว่า ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (Nonviolent Actions) ถือเป็นเทคนิคการต่อสู้ที่ใช้เพื่อโจมตีหรือเอาชนะคู่ต่อสู้ เพราะสันติวิธีเป็นวิธีการที่น่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้ความรุนแรง และ/หรือเป็นวิธีการที่เป็นไปได้ที่สุดในสถานการณ์ความขัดแย้งของตน
- 2. กลุ่มที่เน้นจริยธรรม (Principled Nonviolence)** ผู้วางแนวคิดนี้คือมหาตมะ คานธี เรียกสันติวิธีว่า ลัทธิสัตยาเคราะห์ (Satyagraha) มองว่าการไม่ใช้ความรุนแรงไม่ใช่เพียงแค่เทคนิคการต่อสู้ แต่ยังเป็นแบบแผนการดำรงชีวิตด้วย เป็นการลงรากลึกสู่วิถีชีวิตที่ยึดมั่นในการไม่เบียดเบียนหรือทำร้ายผู้ใด ซึ่งตามความเห็นของคานธี ลัทธิสัตยาเคราะห์จะนำมาซึ่งสันติภาพในสังคมในท้ายที่สุด

สัตยาตรา: หน้องต์ประกอบ 3 อย่างต๊อ

- **ลัจจะหรือความจริง** คือสิ่งที่ตนเองเชื่อว่าถูกต้อง จึงอุทิศชีวิตให้กับสิ่งที่ตนเชื่อ แต่มนุษย์มีความแตกต่างหลากหลาย แม้มองสิ่งเดียวกันยังเห็นต่างกัน มองกันคนละมุม ด้วยความคิดความเชื่อคนละแบบ ทำให้ความจริงของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน จึงไม่มีฝ่ายใดที่มีความจริงสมบูรณ์ (Absolute Truth) จึงไม่มีฝ่ายใดที่มีสิทธิหรือความชอบธรรมที่จะใช้ความรุนแรงต่ออีกฝ่ายเพื่อบีบบังคับให้ยอมรับในความจริงของตน
- **อหิงสา** คือการไม่ฆ่าหรือเบียดเบียนผู้ใด ทั้งทางกาย วาจา และใจ (Gandhi, 1968) เป็นองค์ประกอบสำคัญของสัตยาตรา เพราะปฏิเสธความรุนแรงโดยสิ้นเชิง จึงใช้ความรัก ความเมตตาเป็นพลังนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ทั้งด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ
- **ยอมรับความทุกข์ยาก** คือยอมอดทนไม่ใช้ความรุนแรงตอบโต้ความรุนแรง แต่มีใช้การยอมแพ้ต่อเจตนาของผู้กระทำความรุนแรง แต่หมายถึงการเผชิญหน้าอย่างกล้าหาญ

พระราชดำรัส ที่พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทย ในโอกาสขึ้นปีใหม่ 2494 ดังความตอนหนึ่งว่า

“ . ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏตลอดมาว่า ชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับอับปางไป ก็เพราะ ประชาชาติขาดสามัคคีธรรม แตกแยกเป็นหมู่คณะ เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอารัดเอาเปรียบ ประหัตประหารซึ่งกันและกัน บางพรรคบางพวก ถึงกับเป็นไส้ศึกให้ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของตน ดังนี้ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนพี่น้องชาวไทยทั้งหลาย ให้ระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ ซึ่งได้ กอบกู้รักษาบ้านเกิดเมืองนอนของเรามา นั้นให้จงหนัก แล้วถือเอาความสามัคคี ความยินยอม เสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ของประเทศชาติ เป็นคุณธรรมประจำใจอยู่เนืองนิจ จึง ขอให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลาย จงบำเพ็ญกรณีกิจของตนแต่ละคนด้วยชื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทนและกล้าหาญ แล้วอุทิศความเสียสละส่วนตัว ความเหน็ดเหนื่อยลำบาก ยากแค้น เป็นพลีบูชาบรรพบุรุษ ผู้ซึ่งได้ก่อสร้างชาติเป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราชาวไทยจน บัดนี้”

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ตั้งแต่ปี 2475

หลักสำคัญที่ควรระมัดระวัง

แยกคนออกจากปัญหา

เน้นที่ความสนใจ อย่าเน้นที่ตำแหน่งหน้าที่

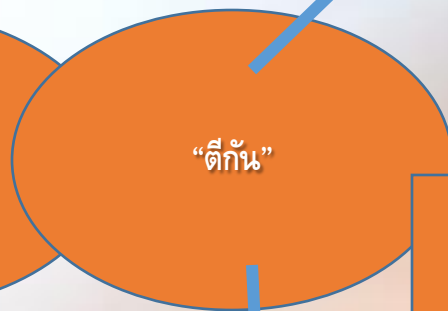
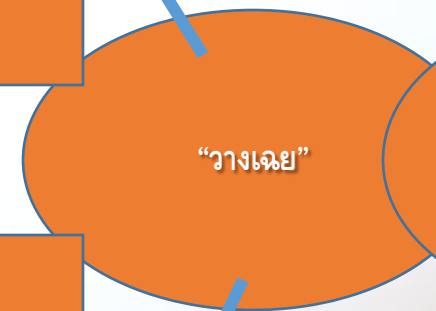
พยายามหาทางเลือกหลายๆทาง ก่อนตัดสินใจ

ต้องตกลงกันตามกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

ประเทศในอีก ๕ ถึง ๑๐ ปีข้างหน้า

- เกิดวิกฤตรอบ ๓
- ท่องเที่ยวตกต่ำ
- เศรษฐกิจการเกษตรล่มสลาย
- คอร์ปชั่นเชิงนโยบายมากขึ้น
- ธุรกิจอยู่ในมือทุนต่างชาติ

- เศรษฐกิจล่มสลาย
- ต่างชาติเข้าครอบครองเศรษฐกิจไทย
- เป็นเมืองขึ้นทางเศรษฐกิจ

- แบ่งแยกชนชั้น
- ต่างคนต่างอยู่
- สงครามแบ่งชิงมวลชน
- ชาติพันธ์/ภูมิภาคนิยม
- ไม่ยอมรับกฎหมาย
- อนาธิปไตย
- เข้าถึงข่าวสารมากยิ่งขึ้น

- แตกแยกระหว่างภาค
- แย่งชิงอำนาจการปกครองในท้องถิ่น
- เกิดสงครามกลางเมืองมิคสัญญี
- แนวคิดแบ่งแยกดินแดน
- เปลี่ยนแปลงสถาบันหลัก

Peace in Thailand

การจัดการความขัดแย้ง ต้องมอง ๓ มิติ

- มิติเชิงป้องกัน
- มิติเชิงแก้ไข
- มิติเชิงปรองดอง เยียวยา สันติสุข

๑

วงจรความขัดแย้ง

การป้องกันและวิเคราะห์
ความขัดแย้ง

๒

การจัดการความขัดแย้ง

การสื่อสารที่ดี
สร้างการมีส่วนร่วม
การเป็นหุ้นส่วน
แผนที่ความขัดแย้ง
วัฏจักรความขัดแย้ง
รู้สาเหตุความขัดแย้ง
การสานเสวนา

การอำนวยความสะดวก
การเจรจาต่อรอง
การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง
การอนุญาโตตุลาการ
การมีส่วนร่วม
กระบวนการยุติธรรม

๓

การปรองดองสู่สันติ

การฟื้นคืนดี
การขอโทษ
การให้อภัย

รากเหง้าและสาเหตุของความขัดแย้ง

ปัญหาข้อมูล
ความจริงและข่าวสาร

ปัญหาผลประโยชน์
และความต้องการ

ปัญหาโครงสร้าง

ปัญหาความสัมพันธ์

ปัญหาความต่างค่านิยม
อุดมการณ์ วัฒนธรรม

ประเภทของความขัดแย้ง

ปรัชญาความเชื่อไม่ตรงกัน
ค่านิยมต่างกัน
ประสบการณ์
พื้นฐานการศึกษา
วัฒนธรรม ประเพณีต่างกัน

การแย่งชิงอำนาจ
ความไม่เท่าเทียมกัน
ความไม่ยุติธรรม
กฎหมาย
การปกครอง

ยากต่อการเจรจา

ค่านิยม

โครงสร้าง

ข้อมูลน้อย
ผิดพลาด
แปลข้อมูลไม่ตรงกันความ
แตกต่างกันในการเก็บและศึกษา

ความสัมพันธ์

ข้อมูล

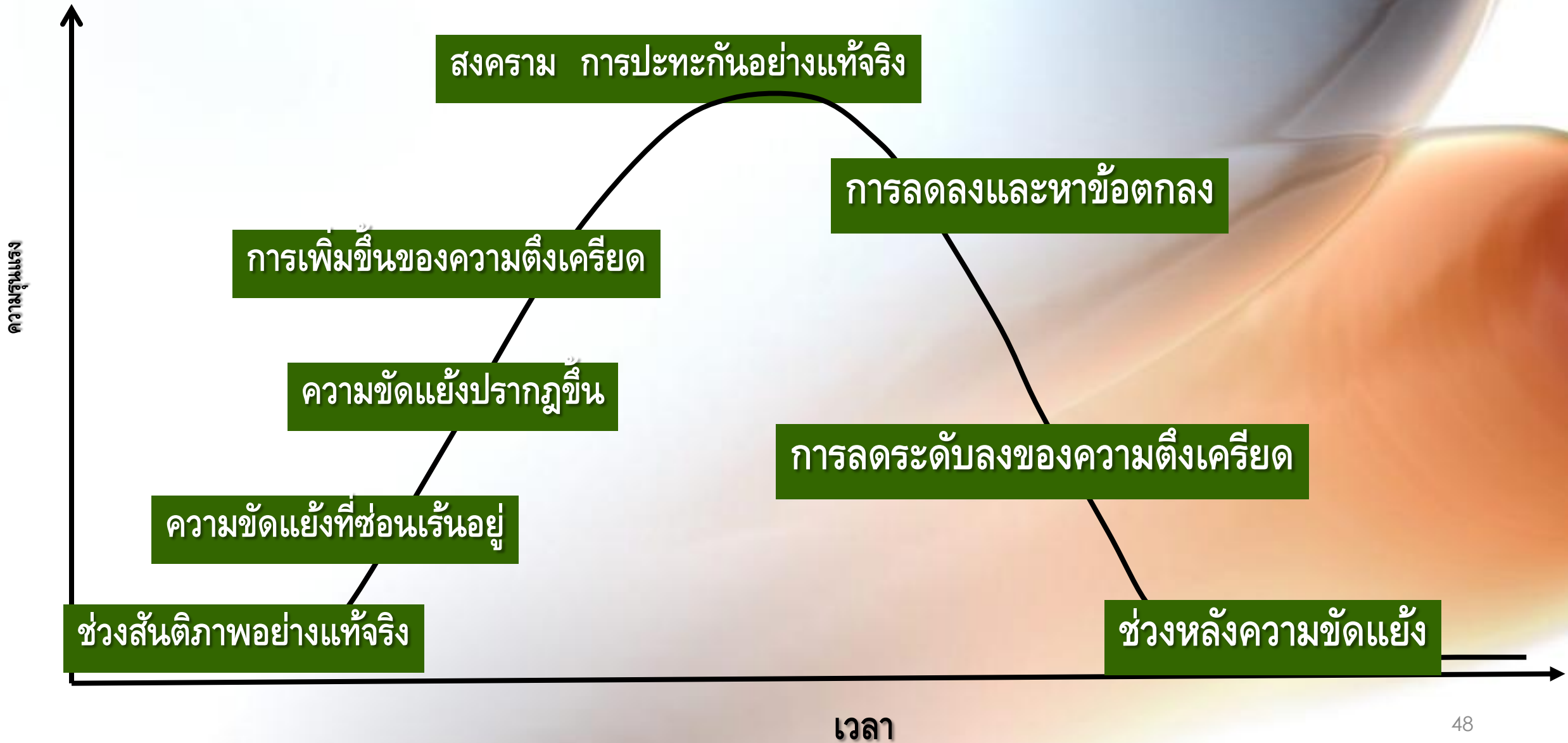
อารมณ์ที่รุนแรง
การรับรู้คลาดเคลื่อน
สื่อสาร
ทัศนคติตายตัว
ประพฤติกึ่งลบ

แย่งชิงผลประโยชน์
เงินทอง
ทรัพยากร
ความเชื่อ
ความยุติธรรม
วิธีการ

เจรจาได้

www.elifesara.com

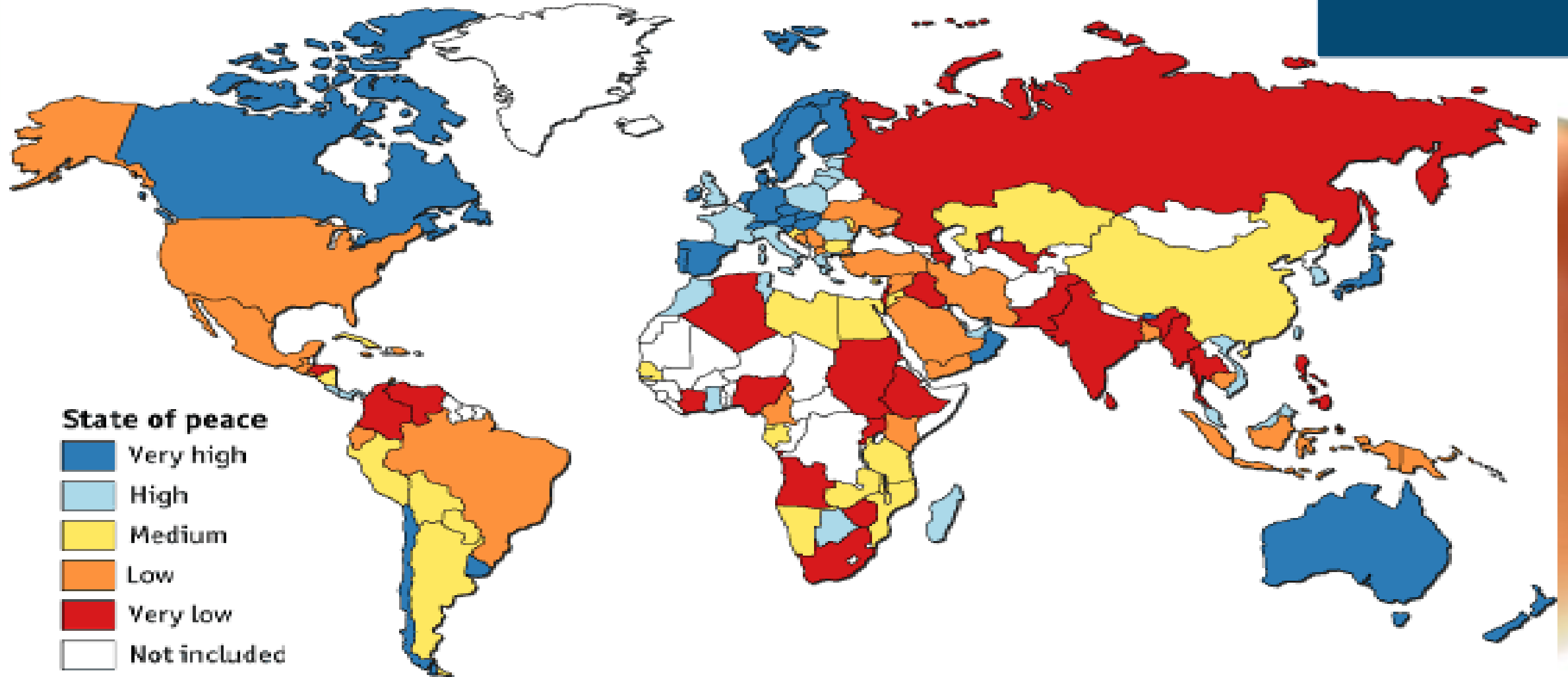
วัฏจักรแห่งความขัดแย้ง

Peace Country

Global Peace Index

Source: Economist Intelligence Unit.

Peace Country Index

- 2007-105
  - 2008-118
  - 2009-118
  - 2010-124
  - 2011-107-2.247
  - 2012-126-2.303
  - 2013-130-2.378
- 121-Mali
  - 122-Azerbaijan
  - 123-Niger
  - 124-Venezuela
  - 125-Philippine
  - 126-Thailand
  - 127-Kyrgyzstan
  - 128-Guinea
  - 129-Mexico
  - 130-Turkey
  - 131-Rwanda

Indicator

- Internal Peace 60%
- External Peace 40%
- การรับรู้จากความผิดทางอาญาในสังคม 4
- จำนวนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในและตำรวจต่อ 100,000 คน 3
- จำนวนคดีฆาตกรรมต่อ 100,000 คน 4
- จำนวนประชากรตระวางต่อ 100,000 คน 3
- ความง่ายตายในการเข้าถึงอาวุธทำลายล้างน้อย 3
- ระดับของความขัดแย้งที่จัด (ภายใน) 5
- โอกาสในการสัทธิการใช้ความรุนแรง 3
- ระดับของอาชญากรรมรุนแรง 4
- ความไม่แน่นอนทางการเมือง 4

Indicator

- ระดับของการทำลายสิทธิมนุษยชน (หวาดกลัวการเมือง) 4
- ปริมาณของการถ่ายโอนจากอาวุธธรรมดาที่สำคัญเป็นผู้รับ (นำเข้า) ต่อ 100,000 คน
- ที่มีศักยภาพสำหรับการก่อการร้าย 1
- จำนวนผู้เสียชีวิตจากความขัดแย้ง (ภายใน) 5
- ค่าใช้จ่ายทางทหารเป็นร้อยละ 2 ของ GDP
- เงินทุนสำหรับการสหประชาชาติ 2 ภารกิจรักษาสันติภาพ
- จำนวนรวมของอาวุธหนักต่อ 100,000 คน 3
- ปริมาณการเคลื่อนย้ายอาวุธในการจัดจำหน่าย ต่อ 100,000 คน 3
- ความสามารถในการทหาร / 2 ความซับซ้อน
- จำนวนคนพลัดถิ่นเป็นเปอร์เซ็นต์ของประชากร 4

ตัวชี้วัดการสร้างสังคมสันติสุข

- การให้การต้อนรับชาวต่างชาติ (*Hospitality to foreigners*)
- การรวมกลุ่มในภูมิภาคอย่างลุ่มลึก (*Depth of regional integration*)
  - การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน 5
    - (*Relations with neighbors*)

Rank Country Score

83 Bangladesh 2.070
84 Serbia 2.071
85 Peru 2.077
86 Cameroon 2.104
87 Angola 2.109
88 Guyana 2.112
89 Montenegro 2.113
90 Ecuador 2.116
91 Dominican Republic 2.125
92 Guinea 2.126
93 Kazakhstan 2.137
94 Papua New Guinea 2.139
95 Nepal 2.152
96 Liberia 2.159
96 Uganda 2.159
98 Congo (Brazzaville) 2.165
99 Rwanda 2.185
100 Mali 2.188
101 Saudi Arabia 2.192
102 El Salvador 2.215
103 Tajikistan 2.225
104 Eritrea 2.227
105 Madagascar 2.239
106 Jamaica 2.244
107 Thailand 2.247

Rank Country Score

108 Turkmenistan 2.248
109 Armenia 2.260
109 Uzbekistan 2.260
111 Kenya 2.276
112 Belarus 2.283
113 Haiti 2.288
114 Kyrgyz Republic 2.296
115 Cambodia 2.301
116 Syria 2.322
117 Honduras 2.327
119 Iran 2.356
119 Niger 2.356
121 Mexico 2.362
122 Azerbaijan 2.379
123 Bahrain 2.398
124 Venezuela 2.403
125 Guatemala 2.405
126 Sri Lanka 2.407
127 Turkey 2.411
128 Cote d' Ivoire 2.417
129 Algeria 2.423
130 Mauritania 2.425

Rank Country Score

131 Ethiopia 2.468
132 Burundi 2.532
133 Myanmar 2.538
134 Georgia 2.558
135 India 2.570
136 Philippines 2.574
137 Lebanon 2.597
138 Yemen 2.670
139 Colombia 2.700
140 Zimbabwe 2.722
141 Chad 2.740
142 Nigeria 2.743
143 Libya 2.816
144 Central African Republic 2.869
145 Israel 2.901
146 Pakistan 2.905
147 Russia 2.966
148 Democratic Republic of Congo 3.016
149 North Korea 3.092
150 Afghanistan 3.212
151 Sudan 3.223
152 Iraq 3.296
153 Somalia 3.379

Peace Index

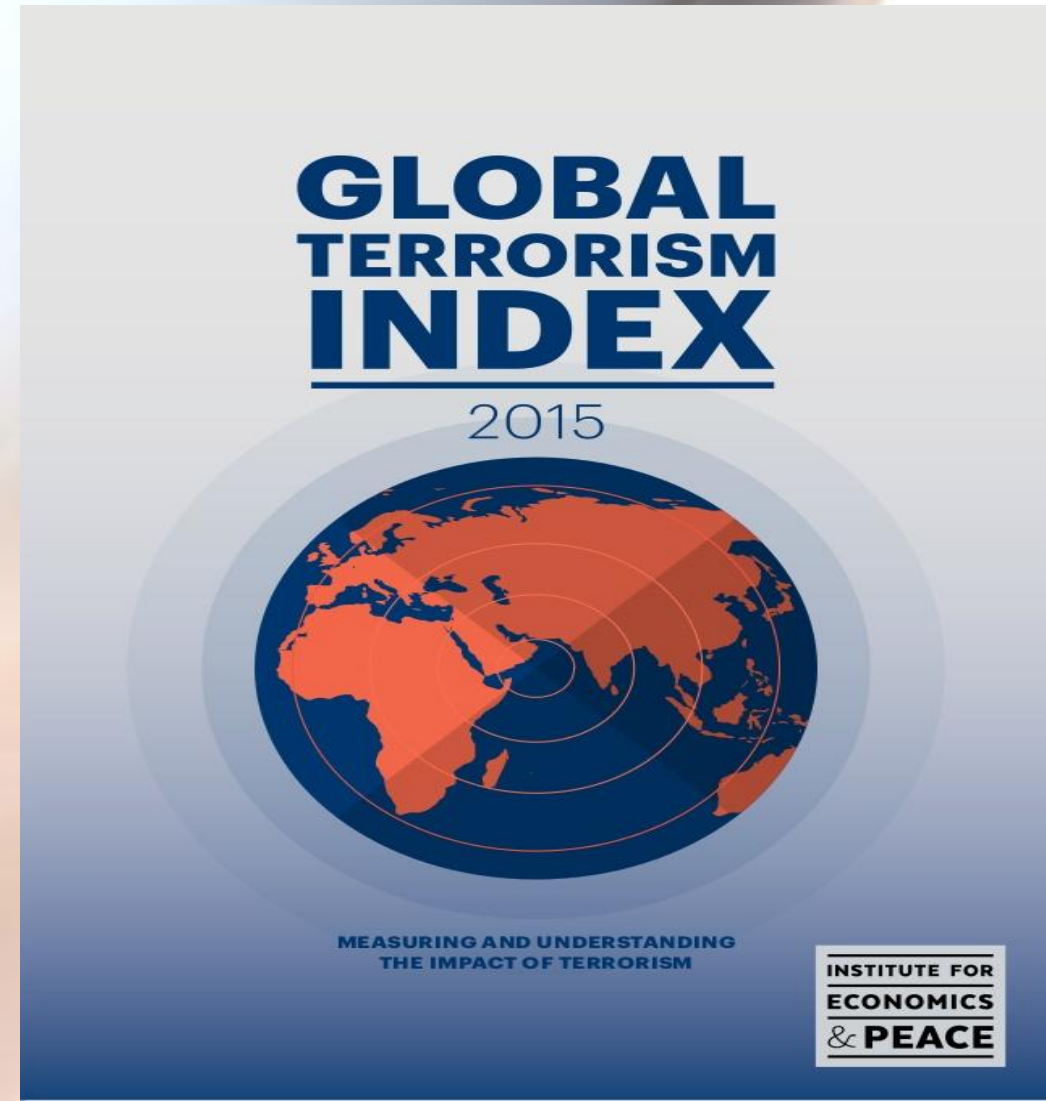
ประเทศ	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
มาเลเซีย	29	20	19	22	26	37	37
สิงคโปร์	16	23	24	30	23	29	29
เวียดนาม	41	34	30	38	39	37	35
ลาว	39	37	32	34	45	51	-
อินโดนีเซีย	54	63	68	67	67	68	78
กัมพูชา	115	139	133	132	126	126	108
บรูไน		139	133	132	126	126	108
ฟิลิปปินส์	129	133	136	130	114	113	100
ไทย	130	126	107	124	118	118	105
พม่า	140	139	133	132	126	126	108

Global Terrorism Risk Index 2015

ของสถาบัน Institute for Economics & Peace

ประเทศที่เสี่ยงต่อการโจมตีของกลุ่มก่อการร้ายมากที่สุดในโลก
ผลการจัดอันดับ 162 ประเทศทั่วโลกด้านการก่อการร้าย ประจำปี 2015

๑. อิรัก	๘. โซมาเลีย
๒. อัฟกานิสถาน	๙. ลิเบีย
๓. ไนจีเรีย	๑๐. ไทย
๔. ปากีสถาน	๑๑. ฟิลิปปินส์
๕. ซีเรีย	๑๒. ยูเครน
๖. อินเดีย	๑๓. อียิปต์
๗. เยเมน	

บทบัญญัติที่กำหนดในกฎบัตรสหประชาชาติ

หมวดที่ ๑ Article 2 ข้อ 7

“Nothing contained in the present charter shall authorize the UN to intervene in matters which are essentially within the domestic jurisdiction of any state or shall require the member to submit such matters to settlement under the present charter; But this principle shall not prejudice the application of enforcement measures under chapter 7”

ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ

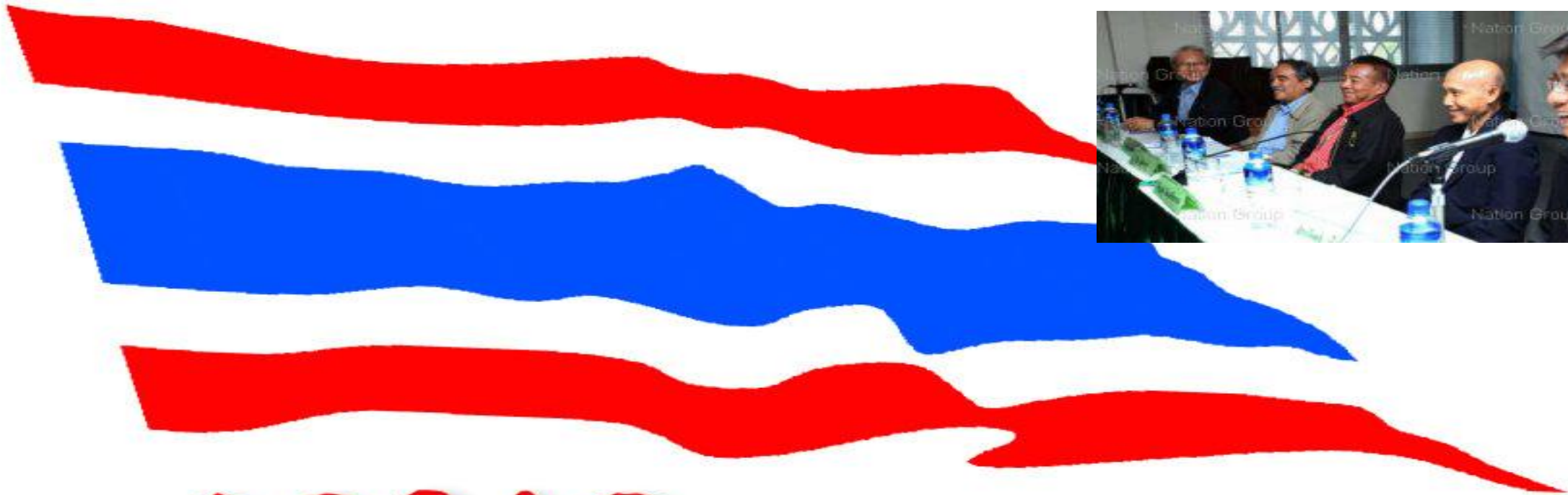
ปัญหาความขัดแย้งภายในชาติใดชาติหนึ่งอาจมีสาเหตุจากเงื่อนไขหนึ่งหรือหลายประการประกอบกัน

- ความไม่เป็นธรรมในสังคม
- ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์
- การรักษาการปกครองของรัฐ
- กฎหมายหรือองค์กรบังคับใช้กฎหมาย อ่อนแอ
- ภูมิรัฐศาสตร์ที่ไม่เอื้ออำนวยให้อำนาจการปกครองของรัฐบาลกลางสถาปนาครอบคลุมพื้นที่อย่างเต็มประสิทธิภาพ

• **• ทุนทางวัฒนธรรม**

www.elifesara.c

หยุด ทำร้ายประเทศไทย ใช้ความรุนแรง

Non - Violence Non - Violence

ทุนทางสังคมไทย

Adam Kahene

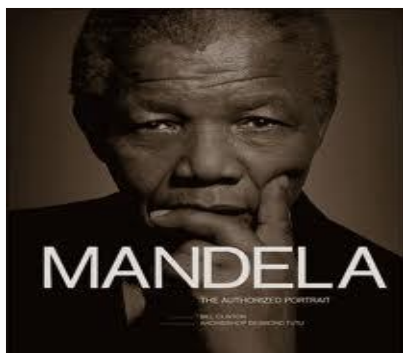

“ความสันติและการรับมือกับความซับซ้อนในสังคม จะเกิดขึ้นได้จากการบวนการ
แก้ไขอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การสาน
เสวนา การสร้างสัมพันธ์ร่วม และการผนึกจิตใจ(ความรัก)และอำนาจเข้าร่วมกัน”

Adam Kahene

- หากกระบวนการเปลี่ยนผ่านเร็วเกินไปก็จะได้ไม่ผล ถ้ามัวถ้ามีรัฐบาลแล้วจะยังยืนหรือไม่
- ถ้ารัฐบาลไม่สามารถจัดการสถานการณ์ได้ ก็แก้ปัญหาไม่ยั่งยืน สุดท้ายทุกอย่างก็จะพังทลายพินาศยับเยิน
- ปัญหาที่ซับซ้อน จำเป็นต้องแก้ไขเชิงพลวัต ต้องเข้าใจว่าไม่สามารถใช้กำลังมาแก้ไขได้
- นำผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม ต้องหยั่งญาณ หรือรับรู้เชิงลึกซึ้ง โดยเฉพาะการฟังและการพูด
- การพูดซ้ำๆ จะไม่มีอะไรใหม่ แต่เป็นการพูดในสิ่งที่ตัวเองอยากพูดเท่านั้น และก็จะไม่ได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่เช่นกัน

Nelson Mandela

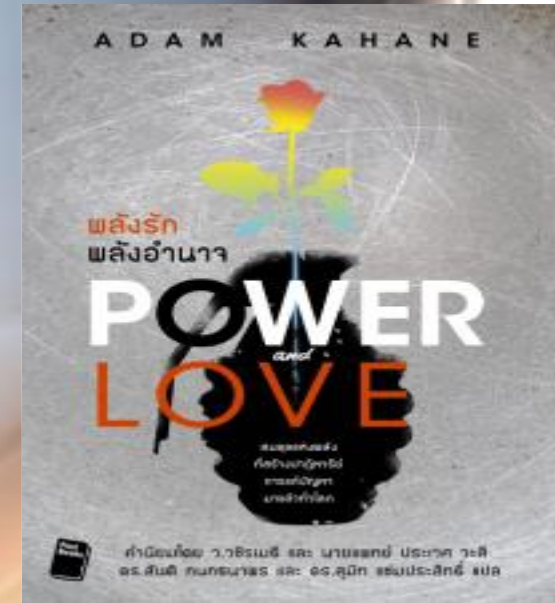
เริ่มมาจากการบินซ้ำๆ อย่างมีกระบวนการ เป็นการบรรลุผลซ้ำๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้ว่าคณะทำงานต่างๆ จะมีความขัดแย้งไม่ลงรอยกัน แต่ก็สามารถร่วมทำงานในเชิงสร้างสรรค์กันได้

อาตัม ดาเวน มองปัญหาเมืองไทย

- คาเฮน กล่าวว่า ไม่ใช่แค่ปัญหาเสือเหลือง เสือแดง เพราะมีความซับซ้อนมากกว่านั้น และมีความลึกซึ้ง ไม่ใช่ปัญหาที่จะแก้ด้วยนักวิชาการหรือภาครัฐ แต่ต้องสร้างการมีส่วนร่วม ต้องใช้ทั้งความรักและอำนาจ
- เพราะต้องไม่ลืมว่าท่ามกลางความขัดแย้งมีความโกรธ การแย่งอำนาจกัน เมื่อมีการแบ่งขั้วกันชัดเจนต้องหาว่าสิ่งใดดีที่สุดที่จะนำมาใช้แก้ปัญหา

Adam Kahene

- การฟังก็ต้องใส่ใจที่จะฟังในทุกรายละเอียด ไม่ใช่ฟังเพื่อตัดสินว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่ต้องพยายามสร้างความเข้าใจว่าทำไมถึงคิดแบบนั้น

ทักษะที่ขาดหาย

www.kpi.ac.th

ปัญหา...
ป้องกันและแก้ไขได้
“ฟังเราบ้าง”

Adam Kahene

- หากกระบวนการเปลี่ยนผ่านเร็วเกินไปก็จะไม่ได้ผล ถ้ามัวถ้ามีรัฐบาลแล้วจะยังยืนหรือไม่
- ถ้ารัฐบาลไม่สามารถจัดการสถานการณ์ได้ ก็แก้ปัญหาไม่ยั่งยืน สุดท้ายทุกอย่างก็จะพังทลายพินาศยับเยิน
- ปัญหาที่ซับซ้อน จำเป็นต้องแก้ไขเชิงพลวัต ต้องเข้าใจว่าไม่สามารถใช้กำลังมาแก้ไขได้
- นำผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม ต้องหยิ่งยวาน หรือรับรู้เชิงลึกซึ้ง โดยเฉพาะการฟังและการพูด
- การพูดซ้ำๆ จะไม่มีอะไรใหม่ แต่เป็นการพูดในสิ่งที่ตัวเองอยากพูดเท่านั้น และก็จะไม่ได้สร้างสรรค์สิ่งใหม่เช่นกัน

Adam Kahene

- การฟังก็ต้องใส่ใจที่จะฟังในทุกรายละเอียด ไม่ใช่ฟังเพื่อตัดสินว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่ต้องพยายามสร้างความเข้าใจว่าทำไมถึงคิดแบบนั้น

ทักษะที่ขาดหาย

ปัญญา...
ป้องกันและแก้ไขได้

“ฟังเราบ้าง

A close-up photograph of two hands clasped together. The hand on the left is dark-skinned, and the hand on the right is light-skinned. They are gripping each other's fingers, symbolizing unity and support. The background is dark, making the hands stand out.

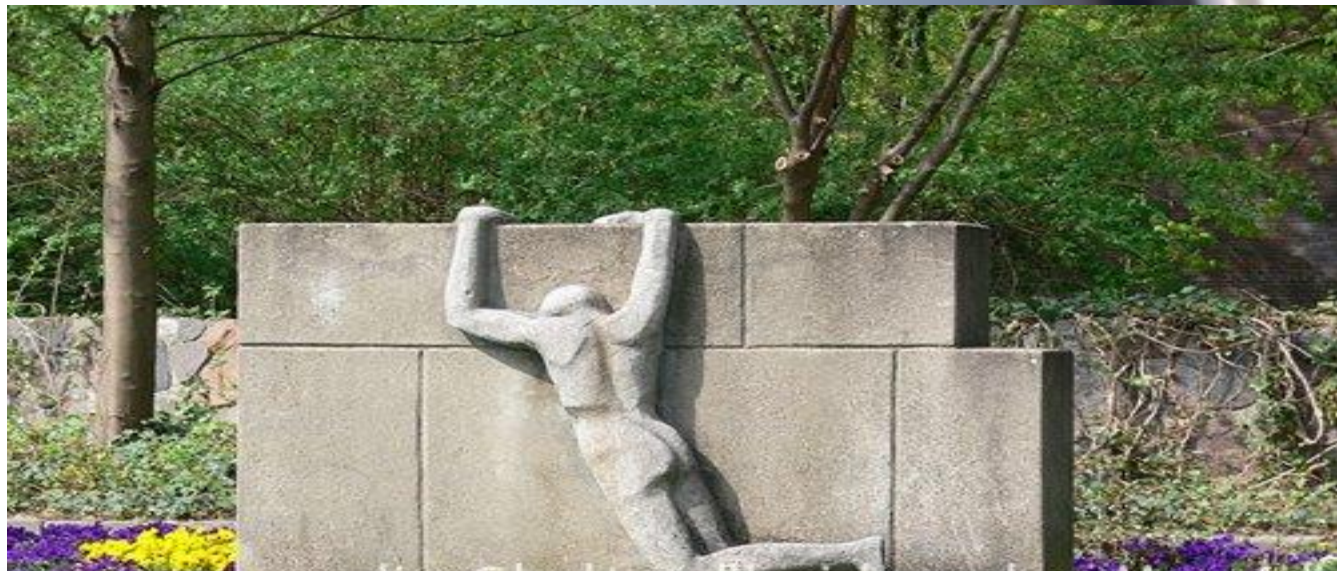
การยกโทษให้อภัยกัน

อยู่กับความจริง

ความแตกต่างแต่ไม่แตกแยก

ปรองดอง กลับฟื้นคืนดี

กำแพงเบอร์ลินถูกทำลาย

Skulptur "Leid an der Mauer" von 1965 in Berlin-Steglitz aufgestellt.

ORIGIN OF NORTH & SOUTH KOREA

North Korea

South Korea

ธงสามชั้นเพื่อการอยู่ร่วมกัน

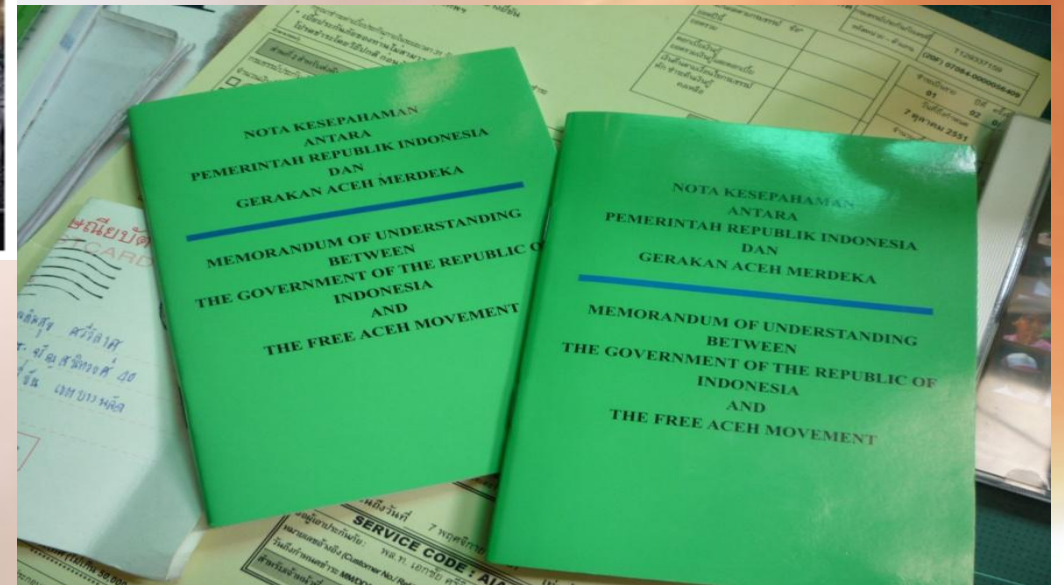

GAM: ในอาเจะห์

ประสบการณ์ความขัดแย้งในต่างประเทศ

BARANGAY

University of Philippine

ผู้ปกครองท้องถิ่น BANRANGAY

คณะลูกขุน

เบื้องหน้าความขัดแย้งที่รุนแรง

ยังมีเบื้องหลังยังสามารถพูดจากันได้

รูปแบบยุติธรรมชุมชน

- เจ้าโคตร ระบบเจ้าโคตร แก้ววัด แก้วฝาย แก้วบ้าน
- การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวขยาย การทานอาหารร่วมกัน การลงแขกลงขันในการทำงานร่วมกัน
- การใกล้เคียงชุมชน บ้านบ่อเกาะ อำเภอสุโขทัย จังหวัดนราธิวาส
- อนุญาโตตุลาการหมู่บ้าน ตำบลบ้านกลาง อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
- ระบบ **Barangay** ในฟิลิปปินส์

เวียงกุมกาม สัญลักษณ์แห่งความปรองดอง

- กษัตริย์ 3 พระองค์ ตกลงร่วมกัน
- ที่จะไม่ทำศึกสงครามระหว่างกัน
- หันหน้ามาให้สัตย์บันต่อกัน

Wiang Kum Karm

An Ancient City beneath the Water

- ด้วยการกรีดเลือดและตีมน้ำสาบาน ว่าจะเลิกแล้วต่อกันร่วมสร้างเมืองไว้เป็นอนุสรณ์
- จึงเกิดอาณาจักรกุมกาม (นครเชียงใหม่ในปัจจุบัน)

สสส: การเสริมสร้างสังคมสันติสุข

ผมมานั่งทบทวนว่า ตลอดระยะเวลา ๕ เดือน ที่มาเรียน ที่สถาบันพระปกเกล้า ผมได้เจออะไรกลับไปบ้าง มีสิ่งดีๆ ในสมองผมเต็มไปหมด วิสัยทัศน์ที่ผมได้รับมีมากมาย มหาศาลเป็นความรู้ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยศึกษาจากที่ไหนมาก่อน แม้แต่ที่ทำงาน วันทักก็เจอสิ่งดีๆ ไม่หมดด้วยซ้ำไป

การที่มีคนแยกต่างหากความดีใจได้มาเรียนรู้อีกมัน อย่างน้อยสถานการณ์ปัจจุบันก็ดีขึ้นบ้างแล้วบ้างแล้ว และก็มีโอกาสอันมีค่า ซึ่งหากเป็นเวลาปกติเราไม่มีโอกาสนี้ ชีวิตที่สุขก็เข้านี้ได้บ้างเป็นปีเป็นขยับ

ครบ ๕ เดือนที่ผมมาเป็นนักเรียนสถาบันพระปกเกล้า รู้สึกดีทั้งวันทั้งคืนมีความสุขเหมือน ๆ กัน ๆ หนึ่งอย่าง ๆ อย่าง สสส... มีความสัมพันธ์กันมากขึ้น มีความเป็นไปเป็นอันดี มากขึ้น ถ้าคนเป็นสังคมแบบนี้สังคมเราสันติสุขแน่

นักศึกษาหลักสูตรนี้เรียนจบแล้วไม่มีบ้างแล้วนี่เอง ทุกคนมีสติปัญญาว่าเราทำอะไรที่จะก่อให้เกิดความดี ไปแก้ปัญหาสังคมให้ดีขึ้นดีกว่านี้จริงใจ...

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์บริการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารบี ชั้น ๕
 เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
 โทรศัพท์ ๐๒-๑๔๑-๕๐๐๐ <http://www.epi.ac.th>

เป็นหลักสูตรสถาบันพระปกเกล้า

เป็นหลักสูตร สถาบันพระปกเกล้า

“การวิ่งหมู่บ้านจำเป็นต้องเหงื่อวิ่งหเสมอไป”

โดย...นางพัชรา ทอดตัน
 นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง
 การเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่ ๑ (เอก)

โครงการเลื้อยเต่างโมสमानฉันท

- คุณฉันทรา ลิ้มิง ประธานกลุ่มปักจักร บ้านบอเกาะ ต. สากอ อ.สุโขงปาดิ จ.นราธิวาส เป็นผู้นำสตรีมุสลิม ชายแดนใต้ เมื่อปี ๒๕๕๐

- ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าฯ ทั้ง สอง พระองค์
- พัฒนาการด้านอาชีพของกลุ่มแม่บ้านฯ ที่ก้าวหน้าไป อย่างมาก จากอดีตที่กลุ่มสตรีบ้านบอเกาะแห่งนี้ จาก ความขัดแย้งกลับกลายเป็นสันติ

แต่งโมสมานฉันท

เย็บความสามัคคี ของคนรุ่นเดียวเข้าด้วยกัน
เย็บอนาคต ของคนรุ่นลูกให้เป็นรูปเป็นร่าง
เย็บความมั่นคง ให้กับหมู่บ้าน

แดงโมสมานฉันท

www.kpi.ac.th

อนุญาโตตุลาการชุมชน ตำบลเขาพนม อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

การจัดการปัญหาด้วยตัวเอง

ขอบคุณครับ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถามคำถามเพิ่มเติมได้ที่

www.facebook.com/ekkachai.srivilas
www.elifesara.com

www.elifesara.com